

Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Департамент освіти Харківської міської ради
Департамент міжнародного співробітництва Харківської міської ради
Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Міжнародна асоціація миротворців ООН «Солдати миру» AISP/SPIA
Національне відділення Міжнародної асоціації миротворців ООН
«Солдати миру» AISP/SPIA, Чеське відділення
Віденське відділення Національної асоціації миротворців Австрії
Національна чеська ветеранська організація «Чеський легіонер»
«Подорож заради миру», Норвегія
ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій
та інвалідів війни»
ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва
імені Г.С. Сковороди»

МИР. БЕЗПЕКА. ОСВІТА.

*Матеріали круглого столу за міжнародною участю,
присвяченого Дню українських миротворців
та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН
(15 липня 2022 року)*

м. Харків

УДК 37.014.24+327.7+327.83](063)

М63

Головний редактор: БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

БЕРЕЖНА Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БОРИСЕНКО Наталія – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з навчально-виховної роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БОНДАРЕНКО Софія – помічник Координатора міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець», учитель історії Харківської гімназії №55;

ДОРОШЕНКО Олександр – міський голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни»;

ЗЕЛЕНСЬКА Людмила – доктор педагогічних наук, професор, в.о. декана факультету історії і права ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Голова наглядової Ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

САМОЙЛОВ Сергій – обласний голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни», Координатор Міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець»;

ЧЕРНІКОВА Інна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 10 від 19 жовтня 2022 року).*

Мир. Безпека. Освіта: Матеріали круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН, Харків, 15 лип. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 60 с.

У збірнику відображено тези учасників круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН. Акцентовано увагу на теоретичних і практичних напрацюваннях учасників щодо реалізації програм співробітництва закладів освіти з громадськими та міжнародними організаціями у сфері міжкультурної та громадянської освіти; програм «Школа миру», «Юний миротворець». Накреслено перспективні напрями розширення взаємодії громадських організацій, закладів освіти, ветеранських структур, міжнародних організацій та органів міської влади з питань гуманітарно-культурного співробітництва.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

Анна Боярська-Хоменко

РЕАЛІЗАЦІЯ «ПЕДАГОГКИ МИРУ» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ.....6

Вікторія Ворожбит-Горбатюк

ОРТОБІОТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК РЕСУРС СТАБІЛЬНОСТІ ОСВІТЯН У ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ.....9

Олександр Дорошенко

ПЕРСПЕКТИВА ВИКОРИСТАННЯ ХАРКІВСЬКОГО ДОСВІДУ ЩОДО СТВОРЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПЛАТФОРМИ ТА ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ОБ'ЄДНАНЬ, ЗОКРЕМА МІЖНАРОДНИХ, ВЗАЄМОДІЇ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИМИ ТА ГРОМАДСЬКИМИ СТРУКТУРАМИ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ, ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ, НАКОПИЧУВАННЯ, АНАЛІЗУ І ПЕРЕДАЧІЗДОБУТОГО ДОСВІДУ.....13

Дар'я Єлісеєнко, Ірина Боса

МИРОТВОРЧИСТЬ - ДІЄВА ФОРМА НАЦІОНАЛЬНО - ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ «ШКОЛА МИРУ» ТА «ЮНІ МИРОТВОРЦІ» У М. ХАРКОВІ.....16

Людмила Зеленська

ДЕКЛАРАЦІЯ МИРУ І ПРИПИНЕННЯ ВІЙНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР.....20

Поліна Короваєнко

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ У ХНПУ ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМИХ ВЧИТЕЛІВ.....22

Марія Култаєва

PHILOSOPHY OF PEACE, ITS SEMANTICS AND METAPHORS.....24

Володимир Марченко

МИРОТВОРЧІ ОПЕРАЦІЇ ООН УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ.....28

Сергій Самойлов

ДІЯЛЬНИСНИЙ АСПЕКТ УЧАСТІ ХАРКІВ'ЯН, ЧЛЕНІВ ГО «ОБ'ЄДНАННЯ МИРОТВОРЦІВ ООН, УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ ТА ІНВАЛІДІВ ВІЙНИ» В ЗАХОДАХ ЩОДО ДОПОМОГИ ЦИВІЛЬНОМУ НАСЕЛЕННЮ В УМОВАХ ЗНАХОДЖЕННЯ ХАРКОВА В ЗОНІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....32

Людмила Зеленська

Liudmyla Zelenska

д.пед.н., проф., в.о. декана
факультету історії і права
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

zelenskaya_ludmila@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-3324-5173>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7213446>

ДЕКЛАРАЦІЯ МИРУ І ПРИПИНЕННЯ ВІЙНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

Публікація розкриває вектори діяльності Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди у справі формування культури миру у майбутніх педагогів. Подає тлумачення культури миру, генезис і шляхи її реалізації через призму міжнародних документів.

Ключові слова: культура миру, формування, педагогічна складова, міжнародне право.

The publication reveals directions of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University activity in the matter of forming a culture of peace among future teachers. It provides an interpretation of the culture of peace, its genesis and ways of implementation from the perspective of international documents.

Key words: culture of peace, formation, pedagogical component, international law.

Колман Маккарті, американський журналіст, активіст за мир, наголошував: «Якщо ми не навчимо своїх дітей миру, хтось інший навчить їх насильству!» Зважаючи на це, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди як лідер освітнього, наукового й інноваційного розвитку Харківського регіону, заклад, який на засадах широкої європейської і світової інтеграції забезпечує класичну педагогічну освіту й активно впливає на інтелектуальний, духовний і соціально-економічний розвиток України й суспільства в цілому, своїм першочерговим завданням вважає формування особистості педагога, спроможного за допомогою навчальних стратегій розвинути у дітей бажання і вміння жити мирно, сформувати у них культуру миру – культуру життя без насильства!

Університет скерує свою діяльність на формування в майбутніх учителів як вихователів підростаючого покоління любові, вдячності, прощення, толерантності, поваги, законслухняності, патріотизму, активної громадянської позиції, діалогічної взаємодії і солідарної відповідальності. Це знаходить вираження як у змісті вищої педагогічної освіти, так і в методах, формах, технологіях навчання і виховання майбутніх педагогів, широкій просвітницькій і волонтерській діяльності, тісній співпраці з громадськими організаціями й органами місцевого самоврядування, реалізації наукових проєктів і співпраці з міжнародною спільнотою.

Питання формування культури миру вперше були порушені в Севільській заяві про насилля (1986 р.) й розвинені на Міжнародному конгресі ЮНЕСКО (1989 р.). Подальше втілення ця ідея знайшла в Декларації і Програмі дій в галузі культури миру, яка була ухвалена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 1999 р. Культура миру розглядалася в Декларації як поєднання ціннісних установок, світогляду, традицій, типів поведінки і способів життя, які ґрунтуються на повазі до життя; дотриманні прав людини і її основних свобод; сповідуванні принципів суверенітету, територіальної цілісності і політичної незалежності держав; прихильності до мирного урегулювання будь-яких конфліктів; реалізації принципів свободи, справедливості, демократії, терпимості, співробітництва, культурного розмаїття, діалогу на всіх рівнях.

В умовах військової агресії проти України особливої актуальності набуває імплементація Декларації миру і припинення війн (DPCW) – програми, яка була розроблена 2016 р. фахівцями з міжнародного права з різних країн світу й включала низку пропозицій щодо радикальної реформи ООН, пошуку альтернативи Раді Безпеки цієї організації й накреслення шляхів утвердження культури миру у XXI столітті. Показово, що одним із маршрутів реалізації названої Декларації визначено педагогічний. Він має бути реалізований громадянським суспільством за активної підтримки місцевих органів влади й освітніх ініціатив, оскільки, на переконання розробників документу, відмова від насильства має здійснюватися, перш за все, завдяки освіті, діалогу і співробітництву.